

سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج

مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

تأثیر دام بر درختان و جنگل‌ها

۳۱

۱۳۳۹

کمیته علمی نهضت مردمی تولید و کاشت یک میلیارد نهال

از پیش‌شرط‌های جنگل‌کاری موفق و ایجاد جنگل در یک منطقه، جلوگیری از ورود دام و به اصطلاح قرق منطقه است. اگرچه حضور محدود دام در مراتع، در زمان مجاز و منطبق با توان اکوسیستم، پذیرفته شده است و گاهی می‌تواند منفعی مثل کاهش جمعیت برخی گونه‌های گیاهی مهاجم و افزایش تنوع گیاهی و نیز کاهش خطر آتش‌سوزی را در پی داشته باشد، اما در جنگل‌های طبیعی و جنگل‌کاری‌ها غیرقابل قبول و آسیب‌رسان خواهد بود. به طور کلی خسارت دام به جنگل‌های طبیعی و جنگل‌کاری‌ها عبارتند از:

♦ آسیب به نونهال‌ها و نهال‌ها

- چرای دام در مناطقی که بذرکاری شده‌اند، می‌تواند منجر به نابودی کامل نونهال‌های بذری تازه روییده و شکست کامل عملیات جنگل‌کاری شود.
- دام در عرصه‌های نهال‌کاری‌شده نیز می‌تواند باعث سرچر کردن نهال، از بین رفتن جوانه انتهایی، کج یا شکسته شدن نهال، پوست‌کنی و از بین رفتن لایه زایای پوست تنه شود که درمجموع باعث ضعف فیزیولوژیک نهال و آسیب‌پذیری در برابر گرما و سرما یا آفات و بیماری‌ها شده و در صورت تکرار می‌تواند باعث مرگ نهال شود.
- تردد دام در عرصه جنگل‌کاری می‌تواند باعث انتقال آفات و بیماری‌ها از مناطق دیگر به منطقه موردنظر شود.

◆ فشردگی خاک

- کاهش خلل و فرج خاک، کاهش ظرفیت نگهداری اکسیژن و آب در خاک
- کاهش اکسیژن موجود در خاک و صدمه به ریشه‌ها و میکروارگانیسم‌ها
- کاهش جذب آب و خشکی خاک
- کاهش نفوذ آب به خاک و عدم تغذیه آب‌های زیرزمینی
- افزایش رواناب، افزایش فرسایش خاک و خطر سیلاب
- توقف جوانه‌زنی و ریشه‌دوانی بذرها و اختلال در زادآوری گونه‌های مختلف گیاهی
- غیرفعال شدن خاصیت موینگی و تنش آبی نهال‌ها در فصل خشک و مواجهه با خشکی و کم‌آبی

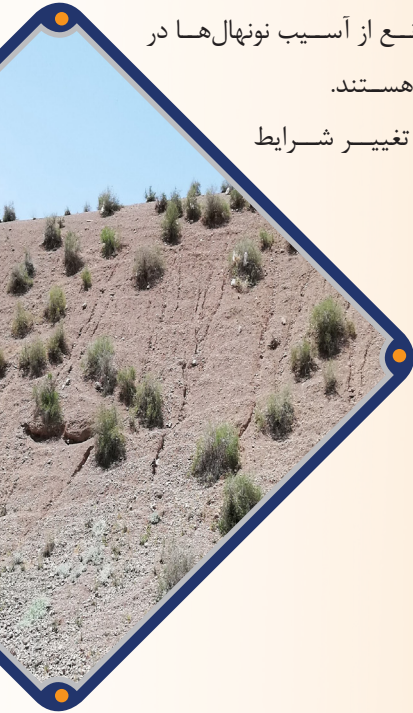
◆ به‌هم خوردن و گسستگی ساختمان خاک

- افزایش احتمال فرسایش
- خروج کربن تثبیت‌شده در خاک
- آب‌شویی و از دست رفتن عناصر مغذی خاک
- فقدان بستر باثبات برای قرارگیری و جوانه‌زنی بذر گیاهان
- ایجاد ریزگرد و اختلال در فرایند فتوسنتز و تنفس گیاهان

♦ تخریب پوشش گیاهی کف

- حذف شبکه ریشه‌ای نگهدارنده خاک و تشدید فرسایش خاک
- افزایش احتمال حرکات توده‌ای خاک و رانش زمین
- نابودی گونه‌های پرستار که مانع از آسیب نونهال‌ها در برابر اشعه آفتاب و گرما و خشکی هستند.
- افزایش دما، افزایش تبخیر و تغییر شرایط متوازن خرداقلیم منطقه
- کاهش تنوع زیستی

عنوان: تأثیر دام بر درختان و جنگل‌ها

ناظر: کمیته علمی نهضت مردمی تولید و کاشت یک میلیارد نهال

نویسنده: هومن روانبخش

همکاران: مهدی پورهایمی، محمد متینی‌زاده، فاطمه عباسپور و فیروزه حاتمی

تنظیم، چاپ و نشر: ویدا همتی، فتح‌اله بهرامی

طراحی و صفحه‌آرایی: نرگس بهادر

ناشر: نشر آموزش کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی

شمارگان: محدود

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۲

مسئولیت درستی مطالب با نویسنده است.

شماره ثبت در مرکز فن آوری اطلاعات و اطلاع‌رسانی کشاورزی به ۶۴۶۱۲ تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۳ است.

نشانی: تهران، خیابان آزادی، بین نواب و رودکی، پلاک ۲۰۵، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی
تلفن: ۶۶۴۳۰۴۶۵ | تلفکس: ۶۶۴۳۰۴۶۴ | کد پستی: ۱۴۵۷۸۹۶۶۸۱